

СТУДЕНТСЬКІ НАУКОВІ РОБОТИ

УДК:37.0+001](100+4)

МОДЕЛЬ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СВІТОВОЇ І ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО ПРОСТОРУ

Степан Кавин

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, 79000 Львів, Україна, тел.: 0322 2964355*

Досліджено ознаки, складові елементи, засади формування і функціонування світової та європейської систем освітньо-наукового простору, а також кегель моделей освіти. Запропоновано створення світової асоціації закладів вищої освіти і принципів її функціонування.

Ключові слова: європейська модель освіти, освітньо-науковий простір.

Освітні системи кожної держави пройшли тривалий і складний шлях становлення та формування їхніх специфічних особливостей, що відображають історичні надбання і культурні традиції. Кількість освітніх систем у світі відповідає кількості держав. Оскільки освітні системи в державах є одним з елементів державної програми економічного розвитку, то вони є національними, тобто враховують весь спектр особливостей національного розвитку. Аналізуючи освітні системи, їх можна сформуванати в кілька груп, що відповідають так званим моделям чи варіантам. Зазвичай найпопулярніші освітні системи з позитивним іміджем та високим рейтингом – це освітні системи високорозвинених країн, які формують відповідну модель. Інколи освітні системи певної групи високорозвинених держав формують одну модель, але з певним національним акцентом, наприклад, європейська модель освіти. Є суто індивідуальні системи (фамільні), тобто системи, які з давніх-давен використовували в індивідуальному порядку окремі навчальні заклади.

Хоча панівне становище у світовому освітньо-науковому просторі займають загально визнані освітні моделі високорозвинутих держав, стверджувати про більшу чи меншу ефективність певної системи освіти було би не зовсім коректно. Отже, поняття ефективності в цьому випадку, тобто на рівні сформованих моделей, є суб'єктивним, адже основний показник освітньої діяльності – це кінцевий результат – якісна та кількісна характеристики підготовки фахівців, зокрема, їхні теоретичні знання та практичне вміння вирішувати реальні задачі. Виданий при цьому документ про освіту, що засвідчує відповідну кваліфікацію фахівців, є легі-

тимним, тобто має правову базу тільки в державі, в систему освітнього простору якого входить цей навчально-науковий заклад.

Зазначимо, що міграційні процеси у світі зумовлюють вирішення однієї з актуальних проблем сьогодення – проблему глобалізації в освітньо-науковому просторі, що є важливою складовою процесу світової інтеграції і полягає у створенні міжнародної освітньої системи кваліфікаційної підготовки фахівців з єдиним спільним законодавчим та виконавчим органами.

Завдання створення єдиної міжнародної освітньої системи кваліфікаційної підготовки фахівців складна. Оскільки освітні системи є частиною національних програм економічного розвитку відповідних держав, то інтеграційні процеси у світовому освітньо-науковому просторі повинні відбуватись на засадах диференційного синтезу різних освітніх моделей. Відповідно, така система повинна відображати основні принципи провідних освітніх моделей і ґрунтуватись на підготовці фахівців за спільними комплексними інтегрованими навчальними планами та програмами за єдиними міжнародними стандартами.

Першим кроком на шляху до єдиної міжнародної освітньо-наукової системи кваліфікаційної підготовки фахівців є створення міжнародної законодавчо-виконавчої освітньо-наукової організації, яка могла би взяти на себе повноваження контролю й управління діяльністю міжнародної підготовки фахівців та координацію діяльності навчально-наукових закладів з міжнародної підготовки фахівців. Такою організацією могло би бути створення світової асоціації освітньо-наукових закладів (САОНЗ).

САОНЗ – це організація з усіма офіційними повноваженнями на міжнародному рівні щодо організації та забезпечення повного циклу міжнародної підготовки фахівців, яка охоплює організацію та координацію навчального процесу, розробку та узгодження комплексних інтегрованих навчальних планів, видання та затвердження документів про освіту єдиного міжнародного зразка.

У всьому світі в різних країнах є значна кількість навчально-наукових закладів (ННЗ), і тому нелогічно було би стверджувати про тотальну міжнародну кваліфікаційну підготовку фахівців. Адже потужності та можливості різних ННЗ є суттєво різні, а відповідно, не кожен з них відповідає вимогам бути в системі освітньо-наукового простору САОНЗ, тобто бути учасником САОНЗ.

Освітньо-науковий простір САОНЗ – це складна сітка систем міжнародної підготовки фахівців, у якій ННЗ – учасники асоціації, що здійснюють практичну реалізацію процесу міжнародної підготовки. Вони ж і видають спеціально розроблені міжнародні дипломи після затвердження відповідним робочим органом САОНЗ.

Міжнародний диплом повинен бути двох рівнів, тобто затверджений з відповідною атрибутикою ННЗ в системі САОНЗ та вищим органом САОНЗ. Такий диплом може бути легітимним чи мати правовий статус тільки на території тих держав, які ухвалють відповідні законодавчі акти чи внесуть зміни до вже існуючих.

Учасником САОНЗ може стати будь-який ННЗ світу, який відповідає всім міжнародним вимогам, що встановлені Генеральною Асамблеєю САОНЗ.

Стосовно технічного рівня забезпечення освітньо-наукового процесу як у загальному контексті розвитку ННЗ, так і в кафедральному розрізі, основні міжнародні вимоги щодо учасників асоціації є такими:

1. Використання в робочому режимі освітньо-наукового процесу новітніх технологій та сучасного технологічного обладнання провідних виробничих структур світу.
2. Кафедральне забезпечення лабораторної складової кожної спеціальної дисципліни спеціалізованою навчально-науково-дослідною лабораторією з обладнанням, побудованим на новітніх досягненнях науки.
3. Кафедральне забезпечення практично-теоретичної частини освітньо-наукового процесу спеціалізованими аудиторіями класифікованими за спеціальностями з комп'ютерним оснащенням робочих місць студентів та викладача, об'єднаних у глобальну мережу.
4. Можливість вільного доступу до міжнародних інформаційних мереж та відповідних міжнародних баз даних з будь-якого комп'ютеризованого робочого місця викладача чи студента.

Для вступу в САОНЗ навчально-науковий заклад насамперед повинен зареєструватись як кандидат. Для цього потрібно подати в реєстраційну палату САОНЗ такий пакет документів, затверджений ліцензійним комітетом САОНЗ:

1. Заява кандидата.
2. Правова (юридична) гарантія (ліцензія, видана державними органами відповідної держави).
3. Фінансова гарантія (банківський документ про фінансовий стан).
4. Рекомендації трьох навчально-наукових закладів – учасників САОНЗ.
5. Загально-інформаційна довідка (характеристика міжнародної діяльності).

Правова (юридична) гарантія – це гарантія держави в тім, що підготовка фахівців у ННЗ відповідної держави, кандидатів в учасники САОНЗ відбувається в рамках її національної програми економічного розвитку згідно з визначеними державними нормами та стандартами, а документи про освіту, видані такими ННЗ, є легітимними, тобто мають юридичний статус на території цієї держави.

Фінансова гарантія – це гарантія банківської установи, яка входить у світову фінансову систему, в тім, що ННЗ – кандидат в учасники САОНЗ – має позитивний баланс і володіє достатніми активами для динамічного розвитку коштом внутрішніх резервів.

Гарантія репутації – це рекомендація ННЗ, учасників САОНЗ, у тім, що ННЗ – кандидат в учасники САОНЗ, користується високим авторитетом у світі, проводить активне міжнародне співробітництво, нарощує при цьому свої потужності та розширює сферу власного впливу.

Звичайно, кожен з цих показників гарантій є характеристикою суб'єктивною, оскільки відображає тільки один з аспектів загальної характеристики ННЗ. У комплексі ці показники дають міцну та надійну гарантію того, що ННЗ цілком відповідають міжнародним вимогам що до кандидатів в учасники САОНЗ.

Після реєстрації навчального закладу кандидатом в учасники САОНЗ пакет відповідних документів скеровують на розгляд у ліцензійний комітет САОНЗ, який після процедури кодифікації, що охоплює оформлення особової справи, формує комісію і направляє у ННЗ для проведення безпосереднього фахово-ліцензійного аналізу.

Результати проведеного фахово-ліцензійного аналізу оформляє фахово-ліцензійна комісія САОНЗ і подає в ліцензійний комітет САОНЗ, який після ухвалення відповідного рішення подає свої пропозиції та рекомендації на затвердження Генеральної Асамблеї САОНЗ.

Фахово-ліцензійна комісія САОНЗ формується з учасників освітньо-наукового корпусу САОНЗ, персональний склад якої затверджує ліцензійний комітет САОНЗ. Учасники освітньо-наукового корпусу САОНЗ авторитетні, з високим міжнародним іміджем, науковці та висококваліфіковані фахівці у сфері міжнародної освіти, яким ліцензійний комітет надіслав запрошення з пропозицією стати учасником освітньо-наукового корпусу САОНЗ.

Після ухвалення позитивного рішення Генеральною Асамблеєю стосовно участі відповідного навчально-наукового закладу в САОНЗ реєстраційна палата надсилає їм запрошення про вступ у САОНЗ.

Проведення міжнародної випускної фахово-кваліфікаційної кампанії – це ключний та ключовий етап цілісної системи міжнародної освіти. Повноцінний робочий цикл випускної фахово-кваліфікаційної кампанії забезпечується міжнародними фахово-кваліфікаційними комісіями, які створює ліцензійний комітет САОНЗ для кожного ННЗ дійсного учасника САОНЗ індивідуально.

Міжнародну фахово-кваліфікаційну комісію формує ліцензійний комітет САОНЗ з учасників науково-освітнього корпусу та фахово-професійної колегії САОНЗ. Учасники фахово-професійної колегії – це висококваліфіковані фахівці з вищого керівного складу провідних світових виробничих структур з міжнародним визнанням, яким ліцензійний комітет надіслав запрошення з пропозицією стати учасником фахово-кваліфікаційної колегії САОНЗ. Персональний склад фахово-кваліфікаційних комісій затверджує ліцензійний комітет. Якісна характеристика фахово-кваліфікаційної комісії – це репрезентація принципів основних категорій освітніх систем, тобто в комісії повинні входити представники основних груп освітніх систем. Завдання комісії – розробити стратегічний план проведення випускних фахово-кваліфікаційних іспитів, тактичними етапами якого є:

1. Узгодження єдиної програми фахового тестування, де поєднано принципи проведення випускних фахових іспитів в основних освітніх системах.

2. Узгодження комплексного пакета ділових ігор, сценарій яких ґрунтується на ситуаційному аналізі, проблемній діагностиці, об'єктивно-орієнтованому прогнозуванні та процедурній оптимізації.

Стаття надійшла до редколегії: 16 грудня 2014 р.

Прийнята до друку: 20 грудня 2014 р.

MODEL AND MAIN PRINCIPLES OF THE EUROPEAN AND GLOBAL SYSTEMS OF THE EDUCATIONAL AND RESEARCH AREA

Stepan Kavyn

*The Ivan Franko National University of L'viv,
1, Universytetska St., L'viv 79000, Ukraine, tel.: 0322 2964355*

The model of International Association of the higher education institutions has been proposed as the only legislation authority of the world system of educational and research area.

The basic principles of its activity on the basis of integration of different educational systems have been presented. The work characterizes the assessment criteria as to the introduction of the only educational professional qualification and presenting the diplomas of the only international standart.

Key words: European model of education, education and research area.

МОДЕЛЬ И ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ МИРОВОЙ И ЕВРОПЕЙСКОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-НАУЧНОГО ПРОСТРАНСТВА

Степан Кавин

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, 79000 Львов, Украина, тел.: 0322 2964355*

Исследовано составляющие части, а также принципы формирования и функционирования европейской и мировой систем образовательно-научного пространства, а также моделей образования. Предложено создание мировой ассоциации высших учебных заведений и принципов её функционирования.

Ключевые слова: европейская модель образования, образовательно-научное пространство.